

Første verdenskrig.

Våbenstilstand og eftervirkninger.

Våbenstilstand.

I 1918 var situationen desperat, der var krise i Tyskland. Sult og skuffelse over krigen havde ført til en voksende utilfredshed med kejserens regering. De rige levede godt, mens de almindelige mennesker måtte leve af roer og kartofler. Tyskerne havde håbet på, at de kunne vinde krigen med en offensiv i marts 1918. Dette mislykkedes imidlertid, og derfor ville den nye statsminister indgå en fredsaftale, hvilket hæren var stærkt imod. Den tyske befolkning pressede kejseren til at underskrive fredsforhandlingerne, men de allierede var ikke meget for en fredsreform, eftersom de stod til at vinde krigen.

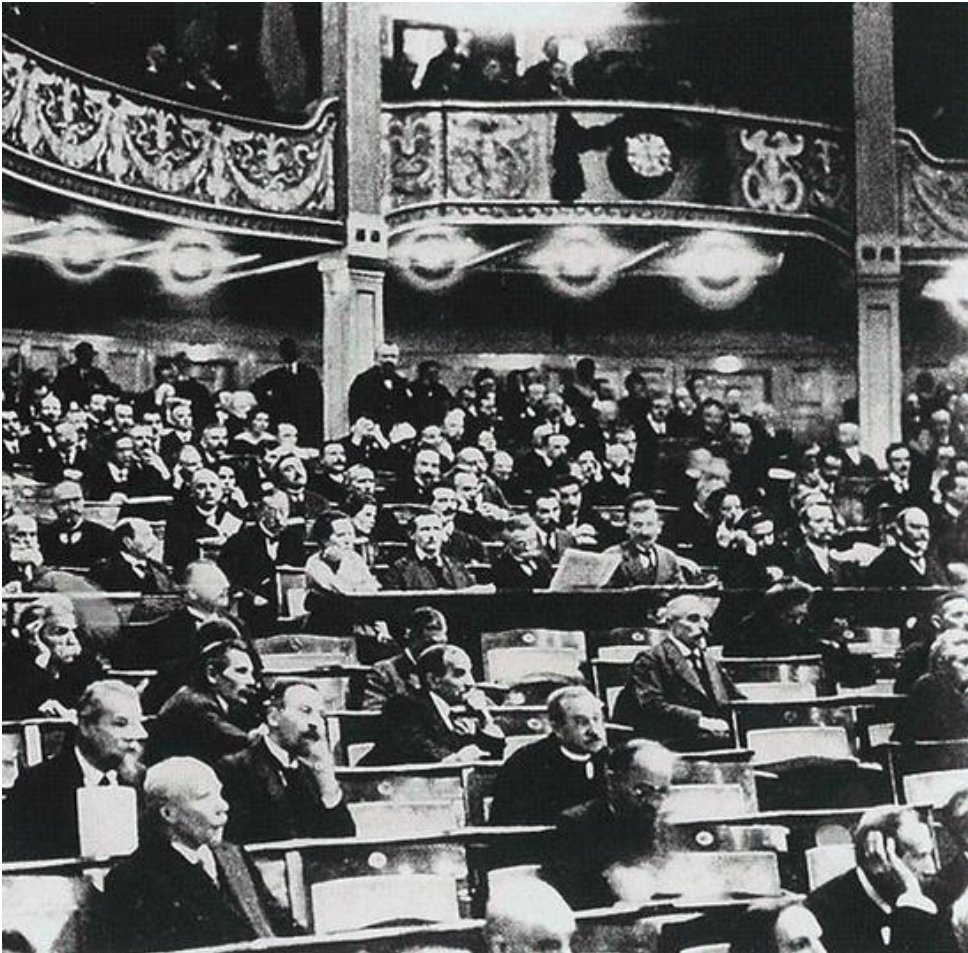
Den 30. september 1918 underskrev den tyske kejser Wilhelm omsider en aftale med parlamentet, hvor han afgav sig sit styre, og dermed blev det statsministeren, der styrede Tyskland. Den nye statsminister var en fyrste ved navn Max Von Baden. Statsministeren skulle forhandle med de allierede om en våbenstilstand. Det passede hærchef Erich Ludendorff perfekt. Nu, hvor han kunne frasige sig ansvaret for hæren, kunne han skylde skylden på den nye statsminister og stille ham til regnskab for militærets nederlag og dermed sige, at han hele tiden havde ønsket, at hæren skulle kæmpe videre.

Den 26. oktober 1918 fyrede kejser Wilhelm Ludendorff, men man kunne stadigvæk ikke blive enige om fredsbetingelserne, så kampene fortsatte. Nu fik flåden ordre på at indlede en ny kampagne. De ville have alle deres skibe til at gå til angreb, men de tyske soldater på skibene, der havde ligget i havn siden Jyllandsslaget i 1916, ville ikke gå med til det, da de kunne se, at det var for sent, og derfor voksede deres modvilje mod officererne og regeringen kraftigt.

Den 29. oktober 1918 gjorde de oprør i både Kiel og Wilhelmshaven. Snart var hele landet i oprør og forlangte kejserens tilbagetræden øjeblikkeligt.

Den 8. november 1918 flygtede kejseren til Berlin, og næste dag erklærede han sin tilbagetræden. Tyskland blev nu til en republik og en mand ved navn Friedrich Ebert fik styret over landet.

Den 11. november 1918 klokken 11 (to dage senere) blev aftalen om våbenstilstand indgået. Efter mere end fire års blodige kampe blev der endelig våbenhvile i vesten.

De allierede i forhandlinger om våbenstilstanden.

Den 29. september 1918 havde bulgarerne allerede underskrevet en våbenstilstandsaf tale.

Den 30. oktober 1918 underskrev tyrkerne.

Den 4. november 1918 fik Italien endelig den oprejsning for nederlaget ved Caporetto, da den østrigske hær tabte kampen til de allierede ved Vittorio Veneto. Nu kunne man endelig se en ende på krigen.

Eftervirkninger.

De eftervirkninger der var efter første verdenskrig havde to sider: den menneskelige og den politiske.

De vigtigste politiske spørgsmål blev løst for en tid i 1919 på et slot lidt uden for Paris gennem en traktat kaldet Versailles-traktaten. De menneskelige problemer: granatchok, lemlæstelse og de

store ændringer i familietilværelsen medførte, blev tacklet på mange forskellige måder, og forskellige grader af held, da soldaterne vendte hjem.

Den 18. januar 1919 i Paris skulle der afholdes en konference, hvor fredsbetingelserne skulle fastsættes. 27 lande deltog, men de styrende var den amerikanske præsident Wilson og franske præsident Clemenceau, den britiske premierminister Lloyd Georg og Italiens Vittorio Orlando. Tyskerne havde ikke noget at skulle have sagt. Wilson havde 14 punkter, som var grundlaget for forhandlingerne. Der var stor uenighed, specielt mellem den amerikanske præsident Wilson og den franske præsident Clemenceau, som var meget praktisk og hævngherrig. Til sidst blev der udfærdiget fem traktater. Den vigtigste traktat blev underskrevet af de allierede og tyskerne i Versailles-paladset. Tyrkiet og Østrig-Ungarn mistede en del af deres landområder, og tvang dermed Bulgarien til at give afkald på noget af deres land.

Åbning af konferencen i Versailles i januar 1919.

Den 28. juni 1919 blev Versailles-traktaten underskrevet. Nogle af de 14 punkter man havde vedtaget blev opfyldt, f. eks. at man oprettede nogle af Nationernes Forbund. Det var tænkt som en slags forløber for FN. Tyskland blev behandlet meget hårdere, end Wilson havde forventet. De store omkostninger og skader krigen havde medført, blev tyskerne stillet til ansvar for, da de blev betegnet som de ansvarlige for krigen, og de kom dermed til at betale umådelige store erstatninger. Derefter blev deres væbnede styrker kraftigt nedskåret, og de måtte afgive deres

kolonier og dele af deres land. I Versailles blev det også bestemt at befolkningen i Sønderjylland skulle stemme om, hvilket land de helst ville høre til, Danmark eller Tyskland? Afstemningen blev foretaget i to zoner. Den franske præsident bakkede op om forslaget som lød på en tredje zone, den skulle gå længere ned syd på, helt ned til Dannevirke. Han var meget imod tyskerne og ønskede derfor, at de mistede så meget land som muligt. Forslaget om den tredje zone kom ikke fra den danske regering, men fra meget stærkt dansksindede kredse i Sønderjylland. Den tredje zone blev første gang vedtaget, men senere i forløbet blev den slettet igen.

Krigens pris.

Over ni millioner soldater mistede livet i første verdenskrig. Mange af de overlevende havde mistet både arme og ben eller fået andre alvorlige mén. Omkring 12 % af de sårede havde fået lemlæstet deres ansigter, og det var dem, der havde sværest ved at finde sig til rette i samfundet igen. Efter det soldaterne havde været vidne til, blev flere tusinde mentalt skadet. Mange soldater var også ofre for "Granatchok", og det var der mange forskellige reaktioner på. Nogle rystede over hele kroppen, mens andre var helt lammede. Nogle lo sågar hysterisk, eller havde tvangsforestillinger.

Denne mand er blevet lemlæstet i ansigtet.

Efter krigen kom der en epidemi af influenza som blev kaldt den spanske syge. Mange mener, at krigen var skyld i influenzaen, og at det kunne være undgået, hvis krigen ikke var brudt ud. Der

døde over 50 millioner mennesker af sygdommen, deriblandt 14.000 danskere. Sygdommen blev spredt til det meste af verden, og ikke kun Europa, Nordamerika og Asien, men også Alaska og øer i Stillehavet blev ramt. Sygdommen var utrolig smitsom, og både dyr og mennesker smittede hinanden. Sygdommen fik navnet "spanske syge", fordi Spanien ikke holdt det hemmeligt, ligesom de andre lande, så derfor blev sygdommen opkaldt efter Spanien på trods af, at sygdommen muligvis startede et helt andet sted. Nye undersøgelser viser at sygdommen højst sandsynlig startede i Kansas USA.

Af Pernille Jensen.